

KULTUREN

Galgevången 1:20

S:t Jörgens park, fornlämning Lund 50,
Lunds stad och kommun, Skåne län
Arkeologisk undersökning 2016

KULTURMILJÖRAPPORT 2018:16

JAN KOCKUM

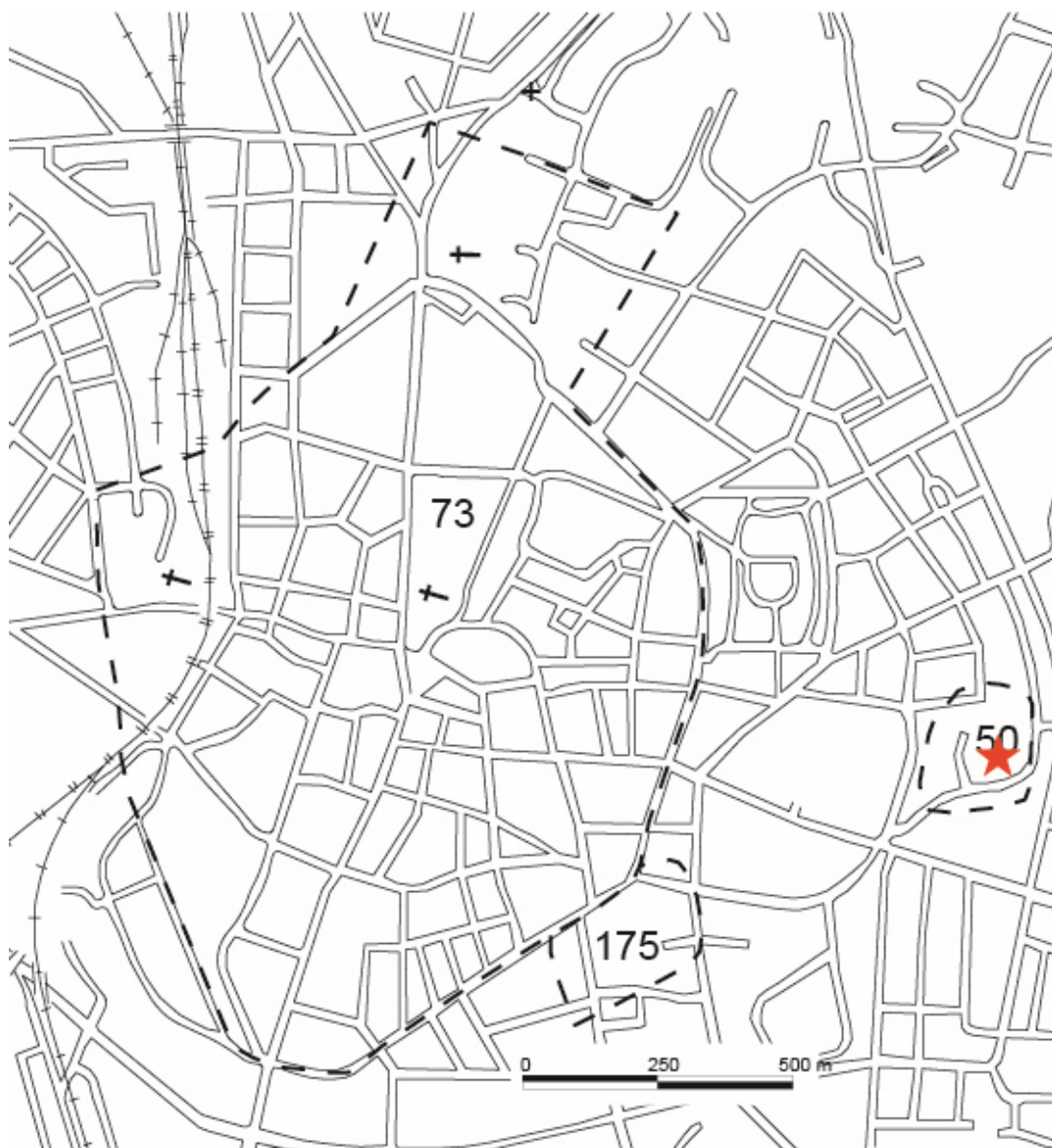
KULTURHISTORISKA FÖRENINGEN FÖR SÖDRA SVERIGE

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning	3
Fornlämningsmiljö	4
Tidigare arkeologiska iakttagelser	5
Genomförande och resultat	6
Kulturlagerstatus	7
Administrativa och tekniska uppgifter	8
Referenser	9

Sammanfattning

I samband med förnyelsearbete i S:t Jörgens park i Lund har en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning genomförts enligt Länsstyrelsens beslut (Lst. dnr. 431-26326-2016, Kulturens projektnr. 61000-491). Området ligger i anslutning till platsen för det medeltida S:t Jörgenshospitalet, vars avgränsningar ännu inte är fastlagda. Vid undersökningen kunde dock inga medeltida lämningar konstateras.



Figur 1. S:t Jörgens hospitalsområde (Lund 50:1) utanför Lunds medeltida stad (Lund 73:1), med platsen för undersökningen markerad med en röd stjärna.

Inledning

I samband med förnyelsearbete i S:t Jörgens park i Lund har en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning genomförts enligt uppdrag från Länsstyrelsen (431-26326-2016, Kulturens projektnr. 61000-491). Undersökningen genomfördes av arkeolog från Kulturen i Lund under perioden 161024–161222.



Figur 2. Undersökningsområdet mellan Lunde hospitals grund och Galge Wång. Utsnitt av 1704 års karta (Lantmäterimyndigheternas arkiv, 12-LUS-3).

Fornlämningsmiljö

I anslutning till undersökningsområdets södra del finns grunden efter ett medeltida hospital (Lund 50:2). Grunden undersöktes på 1930- och 40-talen och var öst-västligt orienterad med dimensionerna 43,00×7,00 m. I anslutning till hospitalsbyggnaden påträffades även en stenläggning. Till anläggningen, som i många avseenden kan liknas vid en klosteranläggning, fanns en kyrka (Lund 50:3), även den tidigare undersökt. Grunden till kyrkan mätte 31,00×9,00 m och var uppdelad i två travéer och ett absidförsett kor (Blomqvist 1950; Fmis).

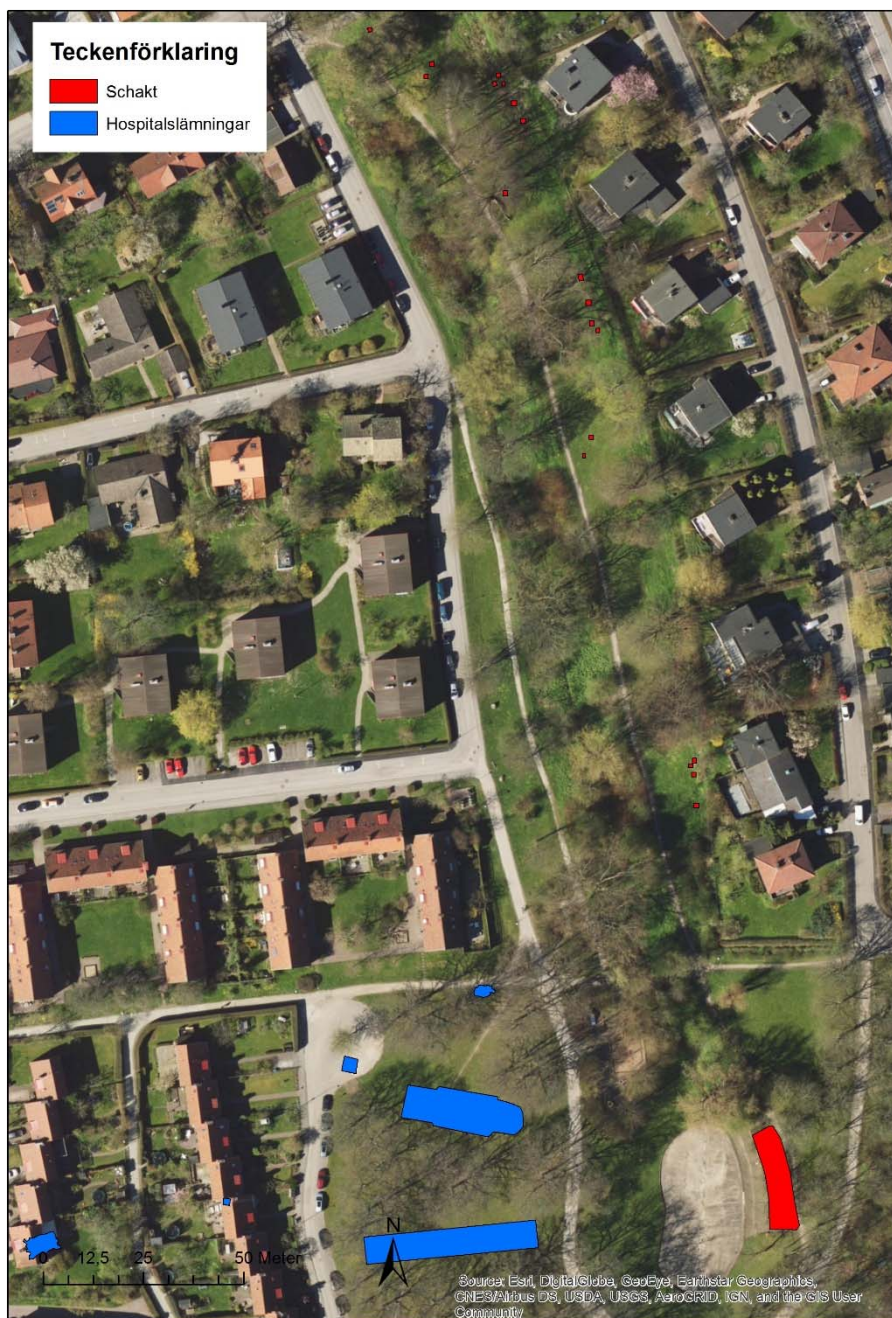
Utifrån Lantmäterikartor kan det konstateras att hospitalsområdet under tidigmoderntid varit cirka 170,00×170,00 m. Huruvida områdets avgränsningar har varit statiska över århundradena eller om de har förändrats från hospitalets etablering, sannolikt under 1100-talet, fram till reformationen och sedan fram till de första kartorna på 1700-talet över området är okänt. Hospitalsområdets östra gräns utgjordes under 1700-talet av Skönadalsbäcken, som idag leder ner till dammen väster om den södra delen av undersökningsområdet. Bäckens har utgjort en naturlig gräns, som med stor sannolikhet har

utgjort en gränsmarkering redan vid instiftandet av hospitalet. Det finns emellertid en möjlighet att en del av vattendraget har ingått i hospitalsområdet som vattenförsörjning. Därmed kan det finnas förutsättningar för hospitalsanknutna anläggningar på båda sidor om bäcken. Undersökningsområdet ligger idag öster om bäcken, men historiskt sett i dessvåtmarksområdet. Inom detta kan bäckens lopp ha flyttats.

Tidigare arkeologiska iakttagelser

I och kring S:t Jörgens park har, förutom kyrka och byggnadsgrund, påträffats medeltida kulturlager, anläggningar och gravar. Uppgifterna nedan kommer från FMIS samt Kulturens LA-arkiv.

År	Kvarter/Gata	Kort beskrivning
1938-1947	Stadsäga 443	Ett flertal undersökningar utförda av Ragnar Blomqvist i S:t Jörgens hospital. Kyrka och profanbyggnad framkom, så även ett flertal stenläggningar, en avfallsgrop och en brunn (skiftesverk, en typ som av Andrén dateras till perioden 1000–1200, Andrén 1980: 34).
1999	S:t Jörgens park	Grävande för VA-ledning. Kulturlager, stensatt gångväg, avfallsgropar, rännor, stolphål, 5 gravar och en ugnskonstruktion.
2004	S:t Jörgens väg m. fl. Öster om kyrkogrunden.	Arkeologisk förundersökning i samband med ledningsgrävning. Schaktet var ca 200 m långt, 0,5 m brett och med ett djup av ca 1,4 m. Merparten av vattenledningen lades i ett äldre schakt. Längs en ca 40 m lång sträcka i den N-delen grävdes schaktet i orörd mark. Endast matjord som odlats i sen tid påträffades. Inga äldre kulturlager framkom.



Figur 3. Schakten, rödmarkerade, i förhållande till hospitalslämningarna, som är blåmarkerade, och befintlig bebyggelse.

Genomförande och resultat

Arkeolog närvarade vid grävandet av 7 av 21 trädplanteringsgropar. Dessa var utspridda över ett område om ca 15,00×150,00 m och mätte vardera ca 1,20-1,50×1,40–1,80 m. Djupen uppgick till 0,40–0,50 m. I stort sett påverkades endas befintlig matjordshorisont bestående av mörkbrun humös lerig silt. På vissa ställen fanns ett mindre inslag av modernt tegel. Två av groparna grävdes något djupare än de andra, ner till 0,50 m djup. Här

framkom moränen på ca 0,40 m djup. Det påträffades inga arkeologiska lämningar i de trädplanteringsgropar som dokumenterades.

Ett större område om ca 18,00 x 5,00 m banades av för en planteringsyta i undersökningsområdets södra del. Djupet varierade mellan 0,25–0,60 m. Ytan har sedan tidigare använts för plantering och liksom i området för trädgroparna fanns här ett lager med matjord, ca 0,25 m tjockt. Under detta framkom gulblåmelerad lermorän med ett stort inslag av småsten. Denna morän skilde sig från den tidigare påträffade och möjligen har moränen här vid tidigare anläggningsarbeten blandats med djupare liggande leror samt med sten.

Trots närheten till den medeltida anläggningen S:t Jörgens hospital påträffades inget av arkeologiskt intresse. Hospitalets utbredning österut och nordost, samt tillhörande anläggningar är således ännu okänt, och att undersöka fornlämningens begränsningar bör även fortsättningsvis vara prioriterat.

Kulturlagerstatus

I området påträffades inga förhistoriska eller historiska kulturlager.

Administrativa och tekniska uppgifter

Länsstyrelsens beslut, dnr	431-26326-2016	Fornlämning nr/art	RAÄ Lund 50:1
Socken/stad	Lund	Kulturens projektnummer	61000-491
Landskap	Skåne	Län	Skåne
Kommun	Lund	Trakt/kvarter/fastighet	Galgevängen 1:20 - Sankt Jörgens park
Typ av exploatering	Trädgropar och planteringsytor		
Uppdragsgivare	Lunds kommun/Tekniska förvaltningen		
Typ av undersökning	Arkeologisk undersökning		
Ansvarig institution	Kulturen		
Fältarbetsledare	Jan Kockum		
Övrig personal	Gertie Ericsson		
Fältarbetstid	2016-10-24–2016-12-22		
Fälttid			
Arkeolog	5 h		
Maskin	-		
Undersökningens omfattning			
Yta	80 m ²		
Kubik	40 m ³		
Schaktmeter			
Kostnad för arkeologi			
Administration/Projektledning	4×750 = 3 000 SEK		
Fältarbete	5×750 = 3 750 SEK		
RTK-GPS/manuell digitalisering	-		
Rapport	20×750 = 15 000 SEK		
Fyndhantering	-		
Konservering	-		
Analyser	-		
Övrigt	-		
Summa:	21 750 SEK		
Kostnad övrigt			
Maskiner	-		
Bodar	-		
Övrigt	-		
Summa	-		
Summa, faktisk	21 750 SEK		
Summa, beslutad	Enligt löpande kostnad		
Fyndmaterial (förvaring m.m.)	Inga fynd tillvaratogs		
Arkivmaterial, förvaring	Kulturens LA-arkiv under fastighetsbeteckningen/LUHM, kopior i Kulturens LA-Arkiv under fastighetsbeteckningen		
Ritningar, dokumentation	2 st situationsritningar med anteckningar samt 1 A3 ritning skala 1:20		
Foto	4 digitala fotografier		
Analyser	-		
Övriga upplysningar	-		

Referenser

Andrén, A. 1980. *Lund. Medeltidsstaden 26*. RAÄ och SHMM Rapport. Stockholm.

Blomquist, R. 1950. Hospitalet i Lund. *Kulturen. En årsbok 1949*. Lund.

Arkiv

Kulturens LA-arkiv

Databaser

FMIS = Riksantikvarieämbetets fornminnesregister, se www.fmis.raa.se

Kartor

Lantmäterimyndigheternas arkiv, 12-LUS-3

Arkeologiska arkivrapporter från Lund har övergått i serien Kulturmiljörapporter fr.o.m. 2013.
I serien Kulturmiljörapporter har utgivits:

2018

- 2018:1 Kv. Klockaren 19, Dalby. Fornlämning 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2017. Mattias Karlsson.
- 2018:2 Falsterbo 2:25 – Kyrkogatan, Falsterbo. Fornlämning 15, Falsterbo socken, Vellinge kommun, Skåne. Arkeologisk undersökning 2016. Ivan Balic.
- 2018:3 Fjärrvärme mm i Lunds kommun, Skåne. Arkeologiska förundersökningar 2012-2013. Aja Guldåker.
- 2018:4 Hunehals borg, Hanhals 4:31, fornlämning Hanhals 71:1, Hanhals socken, Kungsbacka kommun, Halland. Forskningsundersökning 2016.
- 2018:5 Kv Toppen 14, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2017. Aja Guldåker.
- 2018:6 Kv Gråbröder 16, Lund. Fornlämning 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Arkeologisk undersökning 2015. Ivan Balic.
- 2018:7 Coyetgården och Stinsbostaden i Åkarp, Staffanstorps och Burlövs kommuner, byggnadsdokumentation 2017-2018. Henrik Borg och Carita Melchert
- 2018:8 Kv Domkyrkan 2 – Krafts torg, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015-2016. Gertie Ericsson.
- 2018:9 Innerstaden 2:1 - Stortorget, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk förundersökning 2015. Gertie Ericsson
- 2018:10 Arkeologisk utredning steg 1 inför fördjupad översiktsplan för Lund Sydväst (Källby), Lunds kommun, Skåne län. 2017. Jan Kockum och Johan Wallin.
- 2018:11 Kv Brunius 18, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk kontroll/undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:12 Kv Tegnér 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2015 och geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:13 Lunds domkyrka, kv Domkyrkan 1, fornlämning Lund 73:1, Lunds stad och kommun, Skåne län. Geoteknisk undersökning 2016. Gertie Ericsson.
- 2018:14 Dalby 90:1, fornlämning Dalby 40:1, Dalby socken, Lunds kommun, Skåne län. Arkeologisk schaktningsövervakning 2018. Jan Kockum.
- 2018:15 Svanelucky 3, Astrografhuset, Lunds kommun, Antikvarisk medverkan 2015-2018. Carita Melchert och Erik Blomqvist.
- 2018:16 Galgevängen 1:20, S:t Jörgens park, fornlämning Lund 50, Lunds stad och kommun, Skåne län, arkeologisk undersökning 2016. Jan Kockum.